

Participatieproces afwegingskader hernieuwbare energie

In het coalitieakkoord is vastgelegd dat het college samen met de raad een afwegingskader opstelt waarmee initiatieven op het gebied van grootschalige hernieuwbare energieopwekking (ruimtelijk) kunnen worden beoordeeld. Ook het klimaatakkoord vraagt van iedere gemeente om keuzes te maken over hernieuwbare energie in regionale energiestrategieën (RES). De gemeente Woerden neemt de regie door een eigen lokaal afwegingskader voor grootschalige energie te ontwikkelen, dat ze naast technische haalbaarheid ook wil baseren op maatschappelijke aanvaardbaarheid. EMMA begeleidt de gemeente Woerden daarom in een participatieproces naar een afwegingskader voor grootschalige hernieuwbare energie.

Wat is een gedragen afwegingskader?

Een afwegingskader laat zien onder welke voorwaarden de gemeente Woerden grootschalige hernieuwbare energieprojecten wil toestaan. Deze voorwaarden kunnen ruimtelijk van aard zijn, technisch of gaan over lokaal eigenaarschap. We willen dus niet alleen in kaart brengen wat technisch mogelijk is, maar ook een beeld krijgen van de maatschappelijke aanvaardbaarheid van grootschalige opwek. Daarom organiseren we in de eerste helft van 2020 een intensief participatietraject met inwoners en stakeholders in Woerden.

Het eindresultaat is een kader waarin de voorwaarden worden benoemd voor de wijze waarop hernieuwbare energie een plek kan krijgen in het landschap. Dit biedt handvatten voor de gemeente voor vergunningverlening en een bijdrage vanuit Woerden aan het bod van de RES.

In dit voorstel beschrijven we hoe het proces van het betrekken van de samenleving eruit ziet, wie we willen bereiken en wat we met de input van de samenleving doen.

Drie ambities met het participatieproces

Het participatieproces naar het afwegingskader hernieuwbare energie heeft drie centrale ambities:

- Het vaststellen van een afwegingskader met inbreng vanuit inwoners en stakeholders uit Woerden. We willen dat het overgrote deel van de Woerdenaren zijn wensen en ideeën over grootschalige duurzame energiekopwekking in Woerden heeft kunnen inbrengen. En zich daardoor herkennen in het uiteindelijke afwegingskader.

- Het kennisniveau en begrip over energieopwekking onder de inwoners van Woerden vergroten, zodat zij inzicht hebben in de redenen waarom de gemeente het afwegingskader ontwikkelt. Dat betekent dat zij beter kunnen inschatten voor welke keuzes de gemeente staat, welke uitwerking die keuzes hebben en wat de omvang is van de opgave.
- Het ondersteunen van de raad in zijn besluitvorming over het afwegingskader. Doordat in het participatieproces de belangen en meningen vanuit Woerden op tafel komen te liggen en de verschillende belanghebbenden hierover met elkaar in gesprek zijn gegaan, stellen we de gemeenteraad beter in staat een afgewogen oordeel te vormen over het afwegingskader.

Uitgangspunten

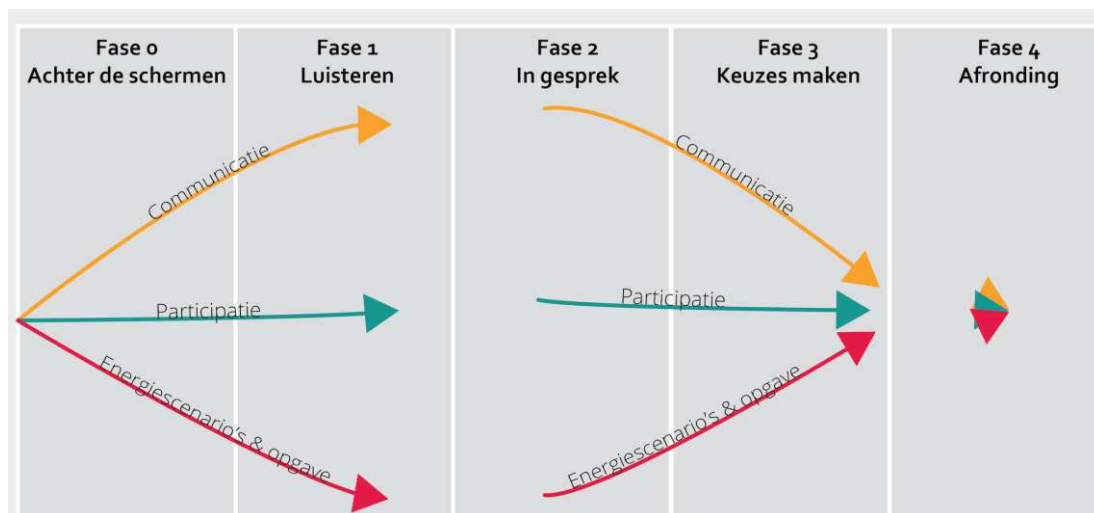
Daarbij hebben we mede op grond van de startnotitie 'Afwegingskader hernieuwbare energieopwekking' de volgende uitgangspunten voor het participatieproces geformuleerd:

- Diversiteit: we spreken met een zo divers mogelijke groep uit de samenleving, zodat zoveel mogelijk belangen van verschillende groepen inwoners uit Woerden zichtbaar worden.
- Integraliteit: in verbinding met andere opgaven in Woerden.
- Raad beslist: uiteindelijk is alles erop gericht om de gemeenteraad te ondersteunen in hun besluit voor een afwegingskader.

Op grond van deze uitgangspunten stellen we een participatieproces voor dat hier zo goed mogelijk invulling aangeeft. Door een proces dat past bij de samenleving, in samenhang met andere opgaven en dat de raad zo goed mogelijk voorbereid.

Het participatie proces

In het participatieproces besteden we in iedere fase aandacht aan communicatie en participatie. Om het gesprek vorm te geven gebruiken we energiescenario's, waardoor het afwegingskader steeds verder vorm krijgt. In onderstaande afbeelding staan de fases die we doorlopen visueel weergegeven.

Doelgroepen en stakeholders

De gemeente Woerden heeft nadrukkelijk de ambitie om een zo divers mogelijke groep mensen mee te laten praten en te betrekken. We weten dat iedereen een andere betrokkenheid heeft bij de energietransitie en bovendien dat iedereen op een andere manier wil meepraten. Daarbij zijn er

binnen de gemeente ook een aantal hoog betrokken stakeholders, waarvan Duurzaam Woerden, Actiecomité Laat Woerden niet Zakken, Wijkplatforms, bedrijfsverenigingen, Stichting Hugo Kotenstein en Stichting Groene Hart er een aantal zijn. En hebben ook mede-overheden, ontwikkelaars en andere betrokkenen een belang bij dit traject. Om recht te doen aan alle stakeholders, bieden we in ons proces meerdere manieren aan om mee te kunnen praten. We variëren daarbij met name in benodigde tijdsinvestering en in abstractieniveau.

Een aanpak passend bij de diversiteit van de samenleving

We hebben daarom een aanpak ontwikkeld die mensen de gelegenheid geeft om op zoveel mogelijk verschillende manieren mee te doen of betrokken te zijn. Je kan meedoen met een tijdsinvestering en de manier die bij jou past. Daarnaast besteden we aandacht aan het creëren van een gelijk kennisniveau. Mensen moeten weten waar het precies over gaat. Verder is belangrijk om te noemen dat hoewel iedereen op een andere manier meedoet, iedere inbreng op dezelfde wijze wordt gewaardeerd.

Hieronder gaan we in op de verschillende methoden.

'Ik heb weinig tijd'

Het grootste gedeelte van de samenleving is beperkt in de tijd die zij kunnen en willen investeren in vragen vanuit de overheid. Voor deze groep stellen we een vorm voor die past bij deze tijdsinvestering. In straatgesprekken, maar ook via een online app, kunnen mensen in een kort tijdsbestek hun input geven.

'Ik kan wel een paar uur missen'

Voor de mensen die meer tijd willen investeren, organiseren we verschillende inloopavonden. Door gebruik te maken van simulaties en het verbeelden van scenario's zorgen we dat mensen van verschillende kennisniveaus op een gelijkwaardige wijze kunnen meepraten.

'Ik heb voelsprietten in de wijk'

We willen dat iedereen de kans heeft gehad om mee te doen met ons proces. Om snel te kunnen reageren op signalen over ons proces en de communicatie richting inwoners, stellen we een klankbordgroep in. Deze klankbordgroep houdt ons scherp of iedereen goed geïnformeerd is. Voor deze klankbordgroep willen we de voorzitters van de wijk- en dorpsraden vragen.

Hoe we mensen benaderen?

Om een zo groot mogelijke groep inwoners te bereiken, zoeken we mensen op de plekken waar zij toch al komen. Bijvoorbeeld een supermarkt, of een bekend plein, maar ook de plekken waar men zich online begeeft. De inspraakmomenten worden vooraf aangekondigd, en breed gecommuniceerd. We denken daarbij ook aan het werven via organisaties waar grote groepen mensen actief zijn, zoals kerken of sportclubs. Ook richten we ons specifiek op bewoners van het buitengebied, aangezien die laatste groep mogelijk meer met duurzame opwek te maken gaat krijgen dan anderen. Verder willen we ook werven via bewonersverenigingen, wijk- en dorpsraden, natuur- en milieuorganisaties of ondernemersverenigingen. Ook bedrijven in de agrarische sector vallen hieronder.

Specifieke stakeholders

Er zijn ook stakeholders die een specifiek belang hebben op het onderwerp van duurzame opwek. Dat zijn bijvoorbeeld energievoorzieningsorganisaties, mede-overheden en ontwikkelaars. Voor de groep van **belangenverenigingen** (waaronder energievoorzieningsorganisaties) geldt dat we hen voorafgaand benaderen in een interviewronde om op te halen hoe zij tegen het onderwerp aankijken. Daarnaast benaderen

we hen direct voor de inloopavonden. Met **mede-overheden** is regelmatig overleg in verschillende samenwerkingsverbanden, waar we dit onderwerp actief zullen aansnijden. Daarnaast willen we ook in gesprek met **ontwikkelaars**. Voor hen organiseren we gedurende het proces enkele momenten om hen bij te praten over de tussenresultaten. Ook wordt de adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed regelmatig geïnformeerd en geconsulteerd.

Gelijk kennisniveau

Het kennisniveau over de energietransitie verschilt enorm tussen verschillende groepen uit de samenleving. Sommige inwoners zullen vanuit hun werk of persoonlijke interesse al veel weten, anderen hebben er alleen maar op hoofdlijnen van gehoord. Voor een goed gesprek is het van belang dat iedereen op een basisniveau kan meepraten. Daarom zorgen we voor inzet van communicatiemiddelen als mini-colleges waarin men wordt meegenomen in wat bepaalde vormen van opwek voor hen betekenen.

Het proces per fase

Hieronder gaan we in op de doelstellingen en het proces in iedere fase. In onderstaand schema wordt duidelijk welke vragen we stellen per fase en wat de eindproducten zijn voor iedere fase. In de tekst daaronder gaan we dieper op iedere fase in.

Fase 0 – achter de schermen: voorbereiding

In deze fase zorgen we voor een goede afstemming en een plan van aanpak dat steunt op alle voorbereiding die er binnen de gemeente reeds is gedaan.

Resultaten van deze fase:

- Handzaam overzicht van de energie-opgave in de gemeente Woerden;
- Stakeholderanalyse
- Definitief plan van aanpak voor communicatie en participatie;
- Vastgesteld participatieproces door gemeenteraad

Fase 1 - Ieder gesprek begint met luisteren

De eerste fase is erop gericht om zoveel mogelijk te luisteren. We willen vooral weten hoe mensen tegen hernieuwbare opwek aankijken en wat ze daarin belangrijk vinden. In deze fase zullen we ook moeten uitleggen wat de opgave rond grootschalige opwek voor de gemeente Woerden is, waarom het belangrijk is dat mensen daarover meepraten en hoe ze dat kunnen doen.

Dat doen we allereerst door gesprekken te voeren over de voorwaarden van Woerden. Via **straatgesprekken**, maar ook via een **online app**. De resultaten hiervan verwerken we in **verhaallijnen** die op de inloopavonden worden uitgespeeld in een simulatie. Deze verhaallijnen zijn onderdelen van een scenario. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de wens om grootschalige opwek te realiseren langs infrastructuur, of om natuur zoveel mogelijk vrij te houden. Daarnaast organiseren we een **Energy Cafe** en online mini-colleges waarin mensen worden meegenomen in de opgave.

In deze fase installeren we ook een **klankbordgroep** met mensen uit dorps- en wijkraden. Zij houden ons scherp of iedereen is geïnformeerd zodat we daar rekening mee kunnen houden.

Resultaten van deze fase

- Verschillende verhaallijnen gebaseerd op de eerste input van inwoners en stakeholders, geschikt om in de volgende fase samen met hen verder te onderzoeken;

- Inwoners, stakeholders en de raad hebben kennis opgedaan op het gebied van hernieuwbare energie, de totstandkoming van het afwegingskader en hun rol daarbinnen. Deze kennis blijft beschikbaar in latere fases, zodat ook 'nieuwe' deelnemers aan het proces deze kennis kunnen opdoen.

Fase 2 – volop in dialoog: het gesprek over de scenario's

Met de drie geformuleerde verhaallijnen gaan we het gesprek aan met de Woerdenaar. Aan het eind van deze stap hebben we ideeën, voor- en tegenargumenten in kaart, wat ook maakt dat we een indruk hebben van wat maatschappelijk aanvaardbaar is.

Alles wat we in de vorige fase hebben opgehaald wordt verzameld en teruggekoppeld naar de samenleving op een online platform. Daarnaast organiseren we een **Energie Safari**, waar mensen zelf kunnen ervaren welke neveneffecten duurzame opwek heeft, bijvoorbeeld geluidseffecten bij windmolens of zichteffecten bij zonnevelden.

In deze fase toetsen we de verhaallijnen aan een breed publiek, door **de straat op** te gaan maar ook via de **online app**. Deze input leidt tot afwegingen en voorkeuren die verwerkt worden in de vorm van scenario's die getoetst worden tijdens de **inloopavonden**. Hierin worden voorkeuren in extremen verbeeld, zodat dit dilemma's oplevert, waarover we het gesprek kunnen hebben.

Ook in deze fase kijkt de **klankbordgroep** mee. Zij hebben twee rollen: ze controleren of we de opmerkingen van het publiek goed hebben vertaald en of dat tot nieuwe dilemma's leidt, en controleren of iedereen op de hoogte is.

De adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed wordt geïnformeerd en geconsulteerd over de energiescenario's.

Resultaten van deze fase

- Voor- en afkeuren van energiescenario's als input voor het afwegingskader
- Kaarten waarop deze technische mogelijkheden zijn uitgerekend
- Dieper begrip en kennis onder doelgroepen van de opgave hernieuwbare energieopwekking in Woerden.

Fase 3 - Keuzes maken: samen op weg naar een afwegingskader

In fase 3 ronden we het concept-afwegingskader af in gesprek met inwoners en stakeholders van Woerden. We verwerken de input uit fase 2 in een concept-afwegingskader en leggen dit een laatste keer in **straatgesprekken** en **online** voor aan de samenleving. Wat hieruit komt leidt samen tot een conceptafwegingskader dat in **inloopavonden** wordt voorgelegd. Op deze avonden hebben we met elkaar een laatste check: is alles meegenomen? Is dit het voorstel waar de raad een gefundeerde beslissing over kan maken? Ook de **klankbordgroep** kijkt een laatste keer mee naar het proces. Dat doen we voorafgaand aan de inloopavonden, zodat we nog eenmaal kunnen checken of iedereen in voldoende mate betrokken en geïnformeerd is over het proces richting een afwegingskader. Dan is het aan de gemeenteraad om hier een besluit op te nemen.

Resultaat van deze fase

- Een gedragen concept-afwegingskader voor hernieuwbare energieopwekking.

Communicatie

Communicatie over hernieuwbare energie is complex. Er leven veel verschillende verhalen over de effecten van windmolens of zonnepanelen. Bovendien hebben veel mensen het gevoel dat ze geen

invloed hebben op beslissingen hierover. Communicatie kan helpen de informatie op de juiste manier te kaderen. Bovendien draagt communicatie bij aan een goed participatietraject. Dat vraagt wel om een neutrale, transparante en constante informatiestroom die een breed spectrum aan doelgroepen weet te bereiken. Dat vergt goede keuzes waar, wanneer we welke boodschap vertellen.

Communicatie is erop gericht om:

- Informatie en inzicht te geven over het opwekken van energie en begrip kweken voor de noodzaak. Dit doen we bijvoorbeeld middels de al genoemde Energie Safari en het Energy Cafe. Ook delen we deze informatie via online kanalen.
- Ter ondersteuning van het participatieproces. We willen een zo breed mogelijk publiek bereiken om hen uit te nodigen om mee te doen. Ook koppelen we in iedere fase de input terug waarbij ook wordt toegelicht waarom bepaalde input niet mee wordt genomen. We sluiten hiervoor zoveel mogelijk aan bij de communicatiekanalen van de gemeente en van andere organisaties.

De rol van de gemeenteraad

Het participatieproces is gericht op het ondersteunen van de raad in het vaststellen van een afwegingskader. Doordat we zo breed mogelijk met inwoners en andere stakeholders spreken, kunnen we hun visies, belangen en inzichten verwerken in het afwegingskader, waardoor het afwegingskader niet alleen technisch haalbaar, maar ook maatschappelijk aanvaardbaar is. De raad kan dus na afloop van het participatieproces zelf het debat voeren over dit afwegingskader.

Gedurende het participatieproces heeft de gemeenteraad twee rollen:

- Consulerend. We leggen tussenproducten aan de raad voor, zodat de raad hierop kan reflecteren.
- Ogen en oren: Raadsleden worden op de hoogte gehouden van bijeenkomsten die we organiseren, en zijn daar ook welkom om mee te luisteren, verhelderende vragen te stellen aan bewoners en informeel met bewoners in gesprek te gaan. De inloopavonden zijn niet bedoeld om het (politieke) debat aan te gaan.

In de periode na het participatieproces is er ruimte voor politieke meningsvorming, mede op basis van het participatieproces, en de vaststelling van het afwegingskader in de raad.

Planning

Hieronder beschrijven we de planning op hoofdlijnen voor de totstandkoming van het afwegingskader. Alle data zijn onder voorbehoud en moeten nog ingepland worden.

Periode	Activiteit
18 december	Vaststelling procesvoorstel in Raad
Januari – februari	Fase 1: Luisteren
Maart – april	Fase 2: Volop in dialoog
Eind maart	Raadswerkgroep over scenario's
April – mei	Fase 3: Keuzes maken

Medio mei	Raadswerkgroep concept-afwegingskader
Juni	Vaststelling concept-afwegingskader door college, start zienswijzeprocedure
